

Lag

om ändring av naturvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i naturvårdslagen (9/2023) 9 §, 13 § 5 mom., 16 § 2 mom., 18 § 3 mom., 20 § 1 och 2 mom., 21 § 2 mom., 23 § 1 mom., 25 § 1 och 3 mom., 26 § 2 mom., 27 § 1 mom., 28 § 2—4 mom., 29 § 1 och 3 mom., 30—32 §, 35 § 2—4 mom., 36—38 §, 41 § 2 mom., 47 och 48 §, 53 § 2 och 4 mom., 54 §, 57 § 3 mom., 61 § 1 och 2 mom., 64 § 1 och 4 mom., 66 § 1 och 4 mom., 67 § 2 mom., 72 § 2 mom., 77 § 2 och 4 mom., 79 § 1 mom., 80 § 2 mom., 81 § 1 mom., 83 § 1 och 7 mom., 85 §, 89 § 1 mom., 92 § 1—3 mom., 93 § 3 mom., 94 § 2 mom., 96 § 2 och 3 mom., 103 § 3—5 mom., 104 § 1, 2 och 4 mom., 105 § 1 mom., 108 § 2 mom., 111 § 1 mom. 3 punkten, 115 § 1 mom., 117 § 2 och 3 mom., 118 §, 120 § 2 mom., 121 § 1 och 3 mom., 122 § 1 mom., 124 § 1 mom., 126 § 1 mom., 127 § 1 och 2 mom., 128 § 1 mom., 129 § 2 mom., 134 § 1 och 2 mom. och 135, 140, 141 och 144 §, av dem 35 § 4 mom. sådant det lyder i lag 422/2024, samt fogas till 57 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., till 67 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 840/2023, ett nytt 3 mom., till 80 § ett nytt 3 mom., till 108 § ett nytt 3 mom. och till 134 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., som följer:

9 §

Statliga naturvårdsmyndigheter

Miljöministeriet svarar för den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av natur- och landskapsvården. Miljöministeriet är den administrativa myndighet som avses i rådets förordning (EG) nr 338/97 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem, nedan *CITES-förordningen*.

Tillstånds- och tillsynsverket främjar skyddet och ett hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden samt vården av landskapet, svarar för sina myndighetsuppgifter enligt denna lag, har tillsyn över att bestämmelserna i denna lag följs och för talan för att tillvarata det allmänna naturvårdsintresset samt stöder i ärenden som hör till dess verksamhetsområde så långt det är möjligt kommunens verksamhet.

Livskraftscentralen främjar skyddet och ett hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden samt vården av landskapet inom sitt område och svarar för sina myndighetsuppgifter enligt denna lag. Livskraftscentralen är dessutom stödmyndighet enligt 4 kap. och styr, övervakar och främjar genomförandet av stödet.

Forststyrelsen svarar för de uppgifter som hänför sig till förvaltningen, användningen och skötseln av statens nätverk av naturskyddsområden samt för andra myndighetsuppgifter som anvisats den i denna lag.

Gränsbevakningsväsendet deltar i tillsynen över att denna lag iakttas i naturskyddsområden.

Tullen övervakar att denna lag och CITES-förordningen iakttas vid import, export, återexport och transitering.

13 §

Nationell strategi och nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald

RP 13/2025 rd
FvUB 15/2025 rd
RSv 74/2025 rd

Livskraftscentralen kan för sitt område utarbeta en genomförandeplan för den biologiska mångfalden som gäller den strategi för biologisk mångfald och det handlingsprogram som avses i 1 mom. Vid utarbetandet av genomförandeplanen ska en tillräcklig växelverkan med de centrala aktörerna i området säkerställas.

16 §

Naturskyddsprogrammets rättsverkningar

Tillstånds- och tillsynsverket kan bevilja tillstånd till avvikelser från en begränsning enligt 1 mom., om syftet med skyddet inte nämnvärt äventyras.

18 §

Uppföljning av naturskyddet

Forststyrelsen och Tillstånds- och tillsynsverket samt livskraftscentralen inom sitt verksamhetsområde svarar för uppföljningen av antalet naturskyddsområden och naturminnesmärken samt deras areal och ekologiska status.

20 §

Understöd för att främja skyddet och vården av den biologiska mångfalden

Livskraftscentralen kan inom ramen för statsbudgeten bevilja understöd för projekt och åtgärder för främjande av skyddet och vården av den biologiska mångfalden och av natur- och kulturlandskapet. Understöd kan också beviljas för forskning och utveckling.

Bestämmelser om utbetalning av understöd, avbrytande av utbetalning och återkrav finns i statsunderstödslagen (688/2001). De uppgifter som avses i 12, 19, 21 och 22 § i den lagen sköts av Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret. Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret sköter utöver livskraftscentralen även de tillsynsuppgifter som avses i 15 § i statsunderstödslagen.

21 §

Stöd

Livskraftscentralen kan bevilja stöd efter ansökan eller med markägarens skriftliga samtycke. Om stödet främjar stödmottagarens ekonomiska verksamhet, kan det beviljas endast på grundval av ansökan.

23 §

Ordnande av stöd

Livskraftscentralen ordnar upphandlingen av stödet och överlåtelsen av stödet till stödmottagaren. Till livskraftscentralens uppgifter hör att planera stödinsatser, förbereda upphandlingen av stödet, fatta upphandlingsbeslut och ingå upphandlingskontrakt, betala varor eller tjänster, ordna upphandlingen och överlåtelsen av stödet på basis av stödbeslutet samt att sköta andra organiseringsuppgifter som krävs för stödinsatserna.

25 §

Ansökan om och samtycke till stöd

En skriftlig ansökan om stöd ska lämnas till livskraftscentralen eller markägarens skriftliga samtycke till stöd ges innan den åtgärd som får stöd inleds. Stöd får inte beviljas förrän den tid har löpt ut under vilken ett stöd som beviljats tidigare för samma åtgärd ger effekter.

Om stöd beviljas med stöd av markägarens skriftliga samtycke ska livskraftscentralen säkerställa att den har de uppgifter som avses i 2 mom.

26 §

Förutsättningar för beviljande av stöd

Stödet kan täcka kostnaderna helt eller delvis. Grunden för beräkningen av det stöd som beviljas är de kostnader inklusive mervärdesskatt som varan eller tjänsten orsakar livskraftscentralen.

27 §

Återtagande av stödansökan eller samtycke

Den som ansöker om stöd kan helt eller delvis återta sin ansökan eller markägaren helt eller delvis återta sitt samtycke till stödet fram till delfäendet av stödbeslutet. Sökanden eller markägaren ska utan dröjsmål skriftligen underrätta livskraftscentralen om återtagandet.

28 §

Beslut och avtal om stöd

Livskraftscentralen ska underrätta stödmottagaren om det slutliga stödets penningvärde när åtgärderna har slutförts.

Livskraftscentralen kan ingå avtal med stödmottagaren om detaljerna för genomförandet av åtgärden och överlåtelsen av stödet. Avtalet ska vid behov innehålla bestämmelser om avtalsparternas uppgifter och ansvar i fråga om genomförandet av stödåtgärderna och andra detaljer som gäller det praktiska genomförandet av stödinsatsen.

Om stödet beviljas på grundval av markägarens samtycke får livskraftscentralen inte meddela ett positivt beslut förrän centralen har ingått ett avtal med markägaren om detaljerna för genomförandet av åtgärden och överlåtelsen av stödet.

29 §

Avbrytande och återkrav av stöd

Livskraftscentralen ska avbryta stödinsatserna, om det är uppenbart att

- 1) stödmottagaren har låtit bli att uppgöra eller har lämnat felaktiga eller vilseledande uppgifter och detta väsentligt har inverkat på erhållandet av stödet, stödets omfattning eller stödvillkoren,
- 2) stödmottagaren använder stödet för ett väsentligen annat ändamål än vad det har beviljats för,
- 3) stödmottagaren i övrigt väsentligen bryter mot stödvillkoren.

Livskraftscentralen ska bestämma att stöd som redan överlåtits eller dess värde helt eller delvis ska återkrävas på de grunder som avses i 1 och 2 mom. Livskraftscentralen kan dock låta bli att återkräva stödet eller en del av det, om stödmottagaren har rättat det förfarande som avses i 1 mom. och uppnåendet av målen för stödet inte har äventyrats.

30 §

Ränta och dröjsmålsränta på stöd som återkrävs

På det stödbelopp som återkrävs ska, räknat från den dag då stödet beviljades, en årlig ränta enligt 3 § 2 mom. i räntelagen (633/1982) ökad med tre procentenheter betalas. Om det återkrävda beloppet inte betalas senast den förfallodag som livskraftscentralen bestämt, ska en årlig dröjsmålsränta betalas på beloppet enligt den räntesats som avses i 4 § 1 mom. i den lagen.

31 §

Bokföring

Projekt som fått stöd eller understöd ska bokföras enligt bokföringslagen (1336/1997) med hjälp av ett eget kostnadsställe eller på något annat sätt så att användningen av stödet eller understödet kan övervakas utan svårighet. Alla verifikationer som hänför sig till genomförandet av projektet ska bevaras i enlighet med bokföringslagen. Bokföringsskyldig i fråga om stöd är den livskraftscentral som ansvarar för upphandlingen av stödet och i fråga om understöd understödstagaren.

32 §

Ansökningstid och information

Livskraftscentralen kan bestämma en tid inom vilken ansökan om stöd eller understöd ska göras. Livskraftscentralen ska informera om möjligheten att ansöka om stöd eller understöd, om det förfarande som ska iakttas vid ansökan samt om förutsättningarna och villkoren för beviljande av stöd eller understöd.

35 §

Bedömning av projekt och planer

Den myndighet som beviljar tillståndet eller godkänner planen ska övervaka att den bedömning som avses i 1 mom. görs. Myndigheten ska begära utlåtande om bedömningen av Tillstånds- och tillsynsverket och av den i vars besittning det område som ingår i nätverket Natura 2000 är.

Det utlåtande som avses i 2 mom. ska ges utan dröjsmål och senast sex månader från det att en begäran om utlåtande har kommit in till Tillstånds- och tillsynsverket.

Om ett förfarande för miljökonsekvensbedömning enligt 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) tillämpas på projektet, ska en bedömning enligt 1 mom. i denna paragraf från fall till fall göras i samband med det förfarandet. I fråga om projekt för uppförande, uppgradering eller drift av en i 3 § 5 punkten i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi (1145/2020) avsedd produktionsanläggning för förnybar energi, av en anläggning som kombinerar olika förnybara energikällor eller av en värmepump och samlokaliserad energilagring eller projekt för anslutning av en sådan anläggning, en sådan värmepump eller sådan lagring till elnätet eller för integrering av förnybar energi i ett värme- och kylnät, ska bedömningen alltid göras i samband med förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. Den kontaktmyndighet som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning ska i den motiverade slutsatsen enligt 23 § i den lagen ta in de i 2 mom. i denna paragraf avsedda utlåtandena av Tillstånds- och tillsynsverket och av den i vars besittning det område som ingår i nätverket Natura 2000 är.

36 §

Myndighetens skyldighet att avbryta och underrätta

En myndighet som på grundval av en anmälningsskyldighet som anges i lag har fått en anmälan om ett projekt eller en plan som avses i 35 § 1 mom., ska inom ramen för sina befogenheter vidta åtgärder för att avbryta genomförandet av projektet eller planen tills den bedömning som avses i det momentet har gjorts. Myndigheten ska även omedelbart underrätta Tillstånds- och tillsynsverket om saken.

37 §

Anmälningsskyldighet för den som svarar för en åtgärd

Om en åtgärd kan medföra att de naturvärden som utgör grund för skyddet av ett område som ingår i nätverket Natura 2000 försämras betydligt ska den som svarar för åtgärden göra en anmälan om åtgärden till Tillstånds- och tillsynsverket. Anmälan behöver inte göras om åtgärden förutsätter myndighetstillstånd eller en sådan anmälan som avses i 36 §.

Anmälan ska göras skriftligen senast 30 dygn innan åtgärden vidtas. Anmälan anses ha lämnats in till Tillstånds- och tillsynsverket när den har kommit in till verket. Anmälan ska innehålla uppgifter om åtgärden och sättet för genomförandet samt om hur den inverkar på syftet med att skydda området. Närmare bestämmelser om innehållet i anmälan får utfärdas genom förordning av statsrådet.

38 §

Förbud mot eller begränsning av en åtgärd

Om en åtgärd som med stöd av 36 eller 37 § anmälts till Tillstånds- och tillsynsverket kan medföra att de naturvärden som utgör grund för skyddet av ett område som ingår i nätverket Natura 2000 försämrats betydligt, ska Tillstånds- och tillsynsverket inom 30 dygn från det att anmälan har kommit in förbjuda att åtgärden vidtas eller begränsa åtgärden. Innan beslutet fattas ska Tillstånds- och tillsynsverket sträva efter att med den som ansvarar för åtgärden förhandla om alternativa sätt att genomföra åtgärden för att förhindra förbjudna följdverkningar enligt 34 §.

41 §

Genomförande av nätverket Natura 2000

Grunderna för syftet med att skydda områdena finns i de områdesspecifika blanketterna i databasen för Natura 2000. Myndigheterna ska, när de inrättar naturskyddsområden eller beslutar om andra åtgärder enligt denna lag, vidta sådana åtgärder som uppfyller ekologiska krav i fråga om och som syftar till att bevara, öka eller förbättra de naturtyper och arter som utgör grund för skydd av områden inom nätverket Natura 2000. Motsvarande åtgärder ska vidtas även vid utarbetandet av skötsel- och nyttjandeplaner för ödemarksområden enligt ödemarkslagen (62/1991) och för statens strövområden som inrättats med stöd av lagen om friluftsliv (606/1973) samt vid utarbetandet av skötsel- och nyttjandeplaner för Natura 2000-områden liksom även vid bedömning av läget inom Natura 2000-områdena. Syftet med skyddet ska beaktas även när planer utarbetas enligt lagen om områdesanvändning (132/1999) på det sätt som uppgifterna för och syftet med planerna kräver samt när beslut om stöd för miljövård fattas.

47 §

Privata naturskyddsområden

Tillstånds- och tillsynsverket kan på ansökan av en markägare eller med markägarens samtycke fatta beslut om att inrätta ett privat naturskyddsområde i ett område som uppfyller de i 43 § 2 mom. avsedda förutsättningarna för inrättande, i syfte att genomföra skyddet enligt de program som avses i 15 §, de naturskyddsprogram och naturskyddsbeslut som avses i 144 § eller nätverket Natura 2000 eller annars för naturskyddsändamål.

Livskraftscentralen kan på ansökan av en markägare eller med markägarens samtycke fatta beslut om att inrätta ett privat naturskyddsområde i ett område som uppfyller de i 43 § 2 mom. avsedda förutsättningarna för inrättande, i syfte att genomföra skyddet enligt de åtgärdsprogram som avses i 14 § eller annat frivilligt skydd.

När det prövas om ett i 1 eller 2 mom. avsett privat naturskyddsområde ska inrättas ska även andra synpunkter av allmänt intresse beaktas. Ett privat naturskyddsområde får inte inrättas, om inte markägaren och den behöriga myndigheten har kommit överens om de fridlysningsbestämmelser som meddelas för området och de ersättningar som gäller området.

Tillstånds- och tillsynsverket kan utan markägarens ansökan eller samtycke fatta beslut om att inrätta ett naturskyddsområde i ett privatägt område som ingår i ett naturskyddsprogram som statsrådet godkänt eller vars skydd enligt statsrådets principbeslut om genomförande av nätverket Natura 2000 ska genomföras på det sätt som föreskrivs i denna lag.

Bestämmelser om utmärkning av ett naturskyddsområde finns i 59 §. En uppgift om inrättande av ett naturskyddsområde ska även registreras i fastighetsdatasystemet.

48 §

Tidsbegränsad fridlysning av ett privatägt område

För att främja det artskydd som förutsätts i denna lag kan Tillstånds- och tillsynsverket och en privat markägare ingå ett avtal om att ett område som uppfyller de i 43 § 2 mom. avsedda förutsättningarna för inrättande blir fridlyst för viss tid, antingen helt och hållet eller i fråga om vissa åtgärder. Avtal får ingås för högst 20 år åt gången.

För att främja frivilligt skydd kan livskraftscentralen och en privat markägare ingå ett avtal om att ett område som uppfyller de i 43 § 2 mom. avsedda förutsättningarna för inrättande blir fridlyst för viss tid, antingen helt och hållet eller i fråga om vissa åtgärder. Avtal får ingås för högst 20 år åt gången.

Avtal som avses i 1 och 2 mom. förblir i kraft, även om området övergår till en ny ägare.

En uppgift om avtalet ska registreras i fastighetsdatasystemet.

53 §

Fridlysningsbestämmelser som meddelas för privata naturskyddsområden

När ett privat naturskyddsområde inrättas utan markägarens samtycke på det sätt som avses i 47 § 4 mom. får de fridlysningsbestämmelser som meddelas i beslutet inte begränsa markanvändningen mer än vad som följer av det naturskyddsprogram som gäller området eller grunderna för skyddet av ett område som hör till nätverket Natura 2000, om inte markägaren har samtyckt till något annat. Förutom parterna ska också kommunen ges tillfälle att bli hörd innan beslutet meddelas.

Livskraftscentralen och Forststyrelsen får med markägarens samtycke utföra naturvårdsuppgifter inom ett privat naturskyddsområde.

54 §

Avvikelse från fridlysningsbestämmelser som meddelats för ett privat naturskyddsområde

Tillstånds- och tillsynsverket kan i enskilda fall bevilja tillstånd att avvika från de fridlysningsbestämmelser som meddelats för ett privat naturskyddsområde, om avvikelsen inte äventyrar syftet med inrättandet av området och behövs för skötseln och användningen av området, för istandsättning av befintliga samhällstekniska konstruktioner och därtill hörande anordningar eller för forskning.

Om en rättighet som avses i 1 mom. överförs på någon annan, ska Tillstånds- och tillsynsverket utan dröjsmål underrättas om överföringen. Den tidigare innehavaren av tillståndet svarar för alla skyldigheter som hänför sig till tillståndet till dess att någon annan på ansökan har godkänts i dennes ställe.

57 §

Skötsel- och nyttjandeplaner för naturskyddsområden

Tillstånds- och tillsynsverket kan godkänna skötsel- och nyttjandeplanen för ett privat naturskyddsområde, om markägaren har gett sitt samtycke till planen.

Livskraftscentralen kan bereda en skötsel- och nyttjandeplan för ett privat naturskyddsområde.

61 §

Avveckling av ett privat naturskyddsområde och lindring av fridlysningsbestämmelser som meddelats för ett sådant

Tillstånds- och tillsynsverket kan på ansökan av områdets ägare eller den som har intresse i saken eller på framställning av miljöministeriet helt eller delvis avveckla skyddet av ett privatägt område eller lindra de fridlysningsbestämmelser som meddelats för ett sådant område, om områdets naturvärden har minskat väsentligt. Detsamma gäller i en situation där fridlysningen av området står i vägen för ett projekt eller en plan av ytterst viktigt allmänt intresse och det inte finns något tekniskt och ekonomiskt genomförbart alternativ till projektet eller planen. Miljöministeriets utlåtande ska inhämtas om ansökan.

Som villkor för ett beslut som avses i 1 mom. kan ställas att ägaren eller innehavaren av en särskild rättighet helt eller delvis ska betala tillbaka den ersättning som denne fått med stöd av 47 § 1—3 mom. eller 111 §, om detta ska anses skäligt.

64 §

Skyddade naturtyper

Tillstånds- och tillsynsverket kan besluta att skydda en sådan förekomst av följande naturtyper (*skyddad naturtyp*) i naturtillstånd eller i ett därmed jämförbart tillstånd som är viktigt för bevarandet av den skyddade naturtypen:

- 1) sandstränder,
 - 2) ädellövskogar,
 - 3) hasselskogar,
 - 4) klibbalsskogar,
 - 5) havsstrandängar,
 - 6) lövängar,
 - 7) torrängar,
 - 8) trädbevuxna kustdyner,
 - 9) svämskogar i inlandet,
 - 10) solexponerade sluttningar i åsskogar,
 - 11) ålgräsbottnar,
 - 12) skyddade kransalgsbottnar,
 - 13) kalkhällar.
-

Om en sådan förekomst av en skyddad naturtyp som fastställts genom ett beslut enligt 2 mom. har förlorat sin betydelse för uppnåendet eller bibehållandet av en gynnsam bevarandestatus för naturtypen, kan Tillstånds- och tillsynsverket upphäva skyddet av förekomsten.

66 §

Undantag från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper

Tillstånds- och tillsynsverket kan i enskilda fall bevilja undantag från förbudet enligt 64 § 2 mom. eller 65 § 1 mom., om detta inte avsevärt äventyrar syftet med att naturtypen i fråga skyddats eller om skyddet av naturtypen står i vägen för ett projekt eller en plan av ytterst viktigt

allmänt intresse och det inte finns något tekniskt och ekonomiskt genomförbart alternativ till projektet eller planen.

Om ett projekt eller en åtgärd som det beviljats tillstånd för övergår till någon annan, ska överföring av tillståndet sökas hos Tillstånds- och tillsynsverket. Den som beviljats tillstånd svarar för alla skyldigheter enligt tillståndsbeslutet till dess att någon annan har godkänts i dennes ställe.

67 §

Vård av hotade naturtyper

Livskraftscentralen och Forststyrelsen kan dessutom med markägarens samtycke vidta behövliga vård- och iståndsättningsåtgärder i en strikt skyddad naturtyp och i en skyddad naturtyp efter det att Tillstånds- och tillsynsverket har fattat ett i 64 § avsett beslut.

Livskraftscentralen och Forststyrelsen ska begära utlåtande av Tillstånds- och tillsynsverket innan de vård- och iståndsättningsåtgärder som avses i 2 mom. vidtas.

72 §

Fridlysta djur som påträffas döda

Om ett djur som avses i 1 mom. efter lämplig behandling har vetenskapligt värde eller undervisningsvärde, får det tas om hand och utan obefogat dröjsmål överlämnas till Naturhistoriska centralmuseet, något annat naturvetenskapligt museum eller motsvarande institut eller en högskola, som ska ansöka om Tillstånds- och tillsynsverkets tillstånd enligt 89 § för att inneha djuret.

77 §

Skydd av förekomstplatser för arter som kräver särskilt skydd

Tillstånds- och tillsynsverket kan besluta att skydda en förekomstplats som är viktig för fortlevnaden av en art som kräver särskilt skydd. I skyddsbeslutet ska gränserna för förekomstplatsen fastställas. Förekomstplatsen får inte förstöras eller försämrats. Förbudet träder i kraft när beslutet har delgetts området ägare och innehavare.

Om den förekomstplats som avses i 2 mom. har förlorat sin betydelse för uppnåendet eller bibehållandet av en gynnsam bevarandestatus för arten, kan Tillstånds- och tillsynsverket upphäva skyddet av förekomstplatsen.

79 §

Skydd av förekomstplatser för arter av unionsintresse

Tillstånds- och tillsynsverket kan besluta att skydda en förekomstplats som är av betydelse för uppnående eller bibehållande av en gynnsam bevarandestatus för en art som avses i artikel 4.2 i fågeldirektivet, en art som nämns i bilaga I till det direktivet eller en art som nämns i bilaga II till habitatdirektivet.

80 §

Vård av hotade arters livsmiljöer

Livskraftscentralen och Forststyrelsen kan med markägarens samtycke vidta behövliga vård- och iståndsättningsåtgärder på en i 78 § avsedd föröknings- eller rastplats, på en i 77 § avsedd förekomstplats för en art som kräver särskilt skydd och på en i 79 § avsedd förekomstplats för en art av unionsintresse, efter det att ett beslut om skydd av förekomstplatsen har fattats.

Livskraftscentralen och Forststyrelsen ska begära utlåtande av Tillstånds- och tillsynsverket innan de vård- och iståndsättningsåtgärder som avses i 2 mom. vidtas.

81 §

Skydd av nya arter som påträffas

Tillstånds- och tillsynsverket kan besluta att skydda förekomstplatsen för en för Finland ny art som upptäckts eller för en för vetenskapen tidigare okänd art, om det är nödvändigt för att undersöka och bevara arten.

83 §

Undantag från bestämmelserna om artskydd

Tillstånds- och tillsynsverket kan bevilja tillstånd till undantag från bestämmelserna i 70, 73, 74 och 77—79 §, om detta inte försvårar bibehållandet eller uppnåendet av en gynnsam bevarandestatus för arten.

Om ett projekt eller en åtgärd som det beviljats tillstånd för övergår till någon annan, ska överföring av tillståndet sökas hos Tillstånds- och tillsynsverket. Den som beviljats tillstånd svarar för alla skyldigheter enligt tillståndsbeslutet till dess att någon annan har godkänts i dennes ställe.

85 §

Assisterad spridning av arter som kräver särskilt skydd

Med avvikelse från 83 § kan Tillstånds- och tillsynsverket bevilja ett i den paragrafen avsett tillstånd för att flytta individer eller delar av individer av arter som kräver särskilt skydd till en plats utanför artens naturliga utbredningsområde endast om det är nödvändigt för bevarande av arten eller för uppnående av en gynnsam bevarandestatus för den samt för dess anpassning till klimatförändringen.

Ett beslut som avses i 1 mom. kan i fråga om något annat område än ett statsägt område fattas endast med markägarens samtycke. En förutsättning för beslutet är att markägaren och Tillstånds- och tillsynsverket har kommit överens om detaljerna för genomförandet av åtgärderna.

89 §

Undantag från förbudet mot innehav, handel, import och export av arter

Tillstånds- och tillsynsverket kan bevilja undantag från de förbud som anges i 87 och 88 § för forsknings- och skyddsändamål eller utbildningsändamål som gäller en art.

92 §

Inrättande av landskapsvårdsområden

Beslut om inrättandet av och syftet med ett nationellt landskapsvårdsområde fattas av miljöministeriet på framställning av landskapsförbundet eller Tillstånds- och tillsynsverket.

Beslut om inrättandet av och syftet med ett regionalt landskapsvårdsområde fattas av Tillstånds- och tillsynsverket på framställning av en registrerad lokal eller regional förening, kommunen eller landskapsförbundet.

Livskraftscentralen kan göra upp en skötsel- och nyttjandeplan för ett landskapsvårdsområde. Miljöministeriets utlåtande ska i beredningsfasen begäras om skötsel- och nyttjandeplanen för ett nationellt landskapsvårdsområde.

93 §

Bestämmelser om landskapsvårdsområden

Tillstånds- och tillsynsverket kan bevilja tillstånd till undantag från de bestämmelser som meddelats för ett landskapsvårdsområde.

94 §

Avveckling av ett landskapsvårdsområde

Miljöministeriet kan avveckla ett nationellt landskapsvårdsområde eller ändra beslutet om området. Tillstånds- och tillsynsverket kan på framställning av kommunen eller landskapsförbundet avveckla ett regionalt landskapsvårdsområde eller ändra beslutet om området.

96 §

Upphävande av fridlysningen av ett naturminnesmärke

I fråga om ett naturminnesmärke som finns på ett privatägt område kan kommunen på ansökan av ägaren eller på framställning av Tillstånds- och tillsynsverket helt eller delvis upphäva fridlysningen av naturminnesmärket, om det inte längre finns grund för fridlysningen eller om fridlysningen står i vägen för ett projekt eller en plan av betydande allmänt intresse.

Beträffande en ansökan som görs av ägaren till ett privatägt område ska det inhämtas ett utlåtande av Tillstånds- och tillsynsverket.

103 §

Produktion av naturvärden

Tillstånds- och tillsynsverket ger på ansökan av markägaren ett utlåtande om kompensationsplanen. Utlåtandet ska sändas för kännedom till den kommun och det landskapsförbund inom vars område det område som avses i planen finns.

Efter att de grundläggande åtgärderna enligt kompensationsplanen har genomförts ger Tillstånds- och tillsynsverket på ansökan av markägaren ett utlåtande om kvaliteten på och kvantiteten av de naturvärden som produceras genom åtgärderna.

Tillstånds- och tillsynsverket för på ansökan av markägaren in uppgifter om kvaliteten på och kvantiteten av de naturvärden som produceras genom åtgärderna i ett register som hör till datasystemet för naturvärden.

104 §

Beslut om huruvida kompensationen ersätter försämringen

Den som orsakar en försämring kan ansöka om att Tillstånds- och tillsynsverket ska besluta om huruvida kompensationen ersätter försämringen. Ansökan ska innehålla

1) uppgifter om det område som försämras, dess naturvärden och deras tillstånd före försämringen samt en uppskattning av den försämring som orsakas av naturvärdena,

2) uppgifter om det naturvärde som producerats i enlighet med 103 § eller den skyddskompensation som avses i 100 § genom vilken försämringen av en naturtyp eller en arts livsmiljö kompenseras.

Om den kompensation som sökanden föreslår uppfyller förutsättningarna enligt 99—101 § ska Tillstånds- och tillsynsverket godkänna ansökan. Tillstånds- och tillsynsverket ska i beslutet förbjuda att naturvärdena i ett kompensationsområde förstörs eller försämras och fastställa gränserna för kompensationsområdet. Förbudet träder i kraft när beslutet har delgetts områdets ägare och innehavare.

Tillstånds- och tillsynsverket för in uppgifter om kompensationen i ett register som hör till datasystemet för naturvärden.

105 §

Undantag från skyddet av ett kompensationsområde

Tillstånds- och tillsynsverket kan bevilja undantag från förbudet i 104 § 2 mom., om förbudet står i vägen för ett projekt eller en plan av ytterst viktigt allmänt intresse och det inte finns något tekniskt och ekonomiskt genomförbart alternativ till projektet eller planen.

108 §

Förvärv av områden till staten

Uppgifter i anknytning till förvärv av områden för naturskyddsändamål sköts av

1) Tillstånds- och tillsynsverket för genomförande av skyddet enligt de program som avses i 15 §, de naturskyddsprogram och naturskyddsbeslut som avses i 144 § eller nätverket Natura 2000 eller annars för naturskyddsändamål,

2) livskraftscentralen för genomförande av skyddet enligt de åtgärdsprogram som avses i 14 § eller annat frivilligt skydd,

3) Forststyrelsen för kompletterande av det befintliga nätverket av naturskyddsområden.

Närmare bestämmelser om uppgifterna i anknytning till förvärv av områden utfärdas genom förordning av statsrådet.

111 §

Statens ersättningsskyldighet

Staten är skyldig att ersätta fastighetsägaren eller innehavaren av en särskild rättighet för betydelsefull olägenhet till följd av

3) fridlysningsbestämmelserna för ett naturskyddsområde som inrättats med stöd av 47 § 4 mom.,

115 §

Periodisering av ersättningarna

Med avvikelse från 52 § i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter kan en ersättning som avses i 111 § om Tillstånds- och tillsynsverket så kräver periodiseras så att den betalas ut i högst fyra årliga poster.

117 §

Datasystemet för naturvården

Datasystemet för naturvården omfattar uppgifter som registreras eller har registrerats i miljöministeriets, Tillstånds- och tillsynsverkets, livskraftscentralernas, Forststyrelsens, Finlands miljöcentral och Naturhistoriska centralmuseets (*registerförare*) datasystem, register och ärendehanteringssystem. Bestämmelser om de uppgifter som ska registreras i datasystemet finns i 118 § i denna lag samt i 18 kap. 1 och 2 § i vattenlagen.

Miljöministeriet, Tillstånds- och tillsynsverket, livskraftscentralen, Forststyrelsen, Finlands miljöcentral och Naturhistoriska centralmuseet är alla personuppgiftsansvariga för datasystemet för naturvården i fråga om de uppgifter som de registrerar i systemet.

118 §

Uppgifter som ska registreras i datasystemet för naturvården

Miljöministeriet ska i datasystemet för naturvården registrera

1) de beslut som ministeriet fattar med stöd av denna lag samt information om beslut av förvaltningsdomstolarna och högsta förvaltningsdomstolen i anslutning till dem,

2) de utlåtanden som avses i 57 § 2 mom., 61 § 1 mom. och 92 § 3 mom.,

3) de uppgifter och rapporter som hänför sig till ordnandet av uppföljningen av naturvården.

Tillstånds- och tillsynsverket ska i datasystemet registrera

1) de beslut som verket fattar med stöd av denna lag samt information om beslut av förvaltningsdomstolarna och högsta förvaltningsdomstolen i anslutning till dem,

2) de utlåtanden och initiativ som avses i 35 § 2 mom. och 92 § samt de handlingar som gäller förvärv av områden enligt 108 §.

Livskraftscentralen ska i datasystemet registrera

1) de beslut som centralen fattar med stöd av denna lag samt information om beslut av förvaltningsdomstolarna och högsta förvaltningsdomstolen i anslutning till dem,

2) de handlingar som gäller förvärv av områden enligt 108 §.

Forststyrelsen ska i datasystemet registrera

1) de beslut som Forststyrelsen fattar med stöd av denna lag samt information om beslut av förvaltningsdomstolarna och högsta förvaltningsdomstolen i anslutning till dem,

2) utlåtanden enligt 35 § 2 mom. om Natura-bedömning, ansökningar enligt 60 § 1 mom. om införlivning av ett område i ett naturskyddsområde samt handlingar som gäller förvärv av områden enligt 108 §.

Miljöministeriet svarar dessutom för att de beslut av statsrådet som avses i 13—15, 33, 39 och 114 § och Europeiska kommissionens utlåtande enligt 39 § registreras i datasystemet för naturvården.

De myndigheter som följer upp den biologiska mångfaldens tillstånd samt Finlands miljöcentral och Naturhistoriska centralmuseet ska i datasystemet registrera de uppgifter om uppföljningen av naturvården som avses i 18 §. Uppföljningsuppgifter får också registreras av andra aktörer som myndigheterna i fråga har godkänt.

Kommuner och landskapsförbund ska i den mån det är möjligt lämna Tillstånds- och tillsynsverket de uppgifter som i samband med kommunal verksamhet uppkommer om den biologiska mångfalden och de verksamheter som inverkar på den för registrering i datasystemet för naturvården, om det inte är möjligt att registrera uppgifterna direkt i datasystemet.

120 §

Utlämnande av och rätt att få uppgifter

Registerförarna samt Finlands skogscentral, kommunerna och landskapsförbunden, Finlands viltcentral och Säkerhets- och kemikalieverket har trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt få de uppgifter ur datasystemet för naturvården som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som föreskrivits för dem.

121 §

Delgivning av och information om beslut

Tillstånds- och tillsynsverket ska delge beslut som avses i 64, 77, 79, 81 och 104 § och Forststyrelsen beslut som avses i 60 § genom offentlig kungörelse enligt 62 a § i förvaltningslagen, och information om kungörelsen ska offentliggöras i kommunen i fråga i enlighet med 108 § i kommunallagen (410/2015). Besluten ska dessutom registreras i fastighetsdatasystemet.

Miljöministeriet, Tillstånds- och tillsynsverket, livskraftscentralerna och Forststyrelsen ska offentliggöra de beslut som de har fattat med stöd av denna lag på sin webbplats. Beslut som offentliggörs på internet får trots 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet innehålla lägesuppgifter.

122 §

Ordnande av tillsyn

Tillstånds- och tillsynsverket ska utöva tillsyn över efterlevnaden av denna lag, de bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den och Europeiska unionens bestämmelser.

124 §

Tillfälligt åtgärdsförbud

Tillstånds- och tillsynsverket kan för högst två år förbjuda sådan användning av ett i 43 § 2 mom. avsett område som kan äventyra syftet med skyddet av området. Tillstånds- och tillsynsverkets beslut ska iakttas trots ändringssökande, om inte besvärsmyndigheten beslutar något annat.

126 §

Tvångsmedel

Om någon underlåter att följa denna lag eller bestämmelser som utfärdats eller beslut som meddelats med stöd av denna lag, eller vidtar åtgärder som strider mot dessa, kan Tillstånds- och tillsynsverket förbjuda den att fortsätta eller upprepa gärningen eller underlåtenheten och vid vite eller hot om avbrytande ålägga den att inom utsatt tid undanröja det rättsstridiga tillståndet eller avhjälpa underlåtenheten, eller förelägga den hot om att behövliga åtgärder vidtas på dennes bekostnad. Tillstånds- och tillsynsverkets beslut ska iakttas trots ändringssökande, om inte besvärsmyndigheten beslutar något annat.

127 §

Förebyggande och avhjälpande av naturskador

Om en fysisk eller juridisk person som bedriver yrkesverksamhet eller som i praktiken beslutar om sådan verksamhet (*verksamhetsutövare*) uppsåtligen eller av oaktsamhet genom en åtgärd eller underlåtenhet som strider mot denna lag eller mot bestämmelser som utfärdats eller beslut som meddelats med stöd av den orsakar en naturskada som avses i 3 § 7 punkten eller ett överhängande hot för en sådan skada, ska verksamhetsutövaren utan dröjsmål underrätta Tillstånds- och tillsynsverket om naturskadan eller det överhängande hotet för en sådan och vidta behövliga åtgärder för att förebygga negativa effekter eller begränsa dem så att de blir så små som möjligt.

Efter att ha fått kännedom om naturskadan eller det överhängande hotet för en sådan skada ska Tillstånds- och tillsynsverket, utöver vad som föreskrivs i 126 §, ålägga den verksamhetsutövare som orsakat olägenheten att vid behov vidta åtgärder för att förebygga negativa effekter eller begränsa dem så att de blir så små som möjligt, samt ålägga verksamhetsutövaren att vidta hjälpåtgärder enligt lagen om avhjälpande av vissa miljöskador (383/2009). På rätten att inleda ett ärende tillämpas 128 § 1 mom. i denna lag.

128 §

Särskild rätt att inleda ärenden

En person som orsakats olägenhet har rätt att inleda ett ärende som avses i 126 § hos Tillstånds- och tillsynsverket, om syftet med inledandet av ärendet är att förhindra att naturen förstörs eller att naturvärden försämras på ett sätt som inte är av ringa betydelse, eller att påbörja åtgärder för att avhjälpa en naturskada. Samma rätt har en registrerad sammanslutning som avses i 134 § 4 mom. inom sitt verksamhetsområde samt kommunen.

129 §

Åtgärder i samband med brottmål

Tillstånds- och tillsynsverket är målsägande i brottmål.

134 §

Ändringssökande

I livskraftscentralens beslut enligt 4 kap. får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen.

Ett beslut enligt denna lag får överklagas genom besvär med iakttagande av vad som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019), om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Med avvikelse från vad som anges i 10 § 3 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden anförs besvär över ett beslut som Tillstånds- och tillsynsverket har fattat med stöd av denna lag och som inte gäller en fastighet eller ett område hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den person eller den sammanslutning som beslutet i huvudsak gäller har sin hemkommun respektive hemort.

135 §

Besvär över beslut enligt någon annan lag

Utöver vad som särskilt föreskrivs om ändringssökande har Tillstånds- och tillsynsverket rätt att anföra besvär över ett sådant beslut enligt någon annan lag som gäller beviljande av tillstånd eller godkännande av en plan, när besvärsgrundern är att beslutet strider mot denna lag eller mot bestämmelser som utfärdats eller beslut som meddelats med stöd av den.

Om ett beslut som avses i 1 mom. har fattats av Tillstånds- och tillsynsverket, iakttas vad som föreskrivs i 191 § 2 mom. i miljöskyddslagen och 15 kap. 2 § 2 mom. i vattenlagen.

140 §

Skyddade naturtyper enligt den upphävda lagen

På de myndighetsbeslut om skyddade naturtyper som har fattats med stöd av 29 eller 30 § i den upphävda lagen tillämpas bestämmelserna i denna lag som följer:

1) på de naturtyper som avses i 29 § 1 mom. 1—5, 7 och 8 punkten i den upphävda lagen tillämpas 64, 66 och 67 § i denna lag,

2) på den i 29 § 1 mom. 6 punkten i den upphävda lagen avsedda naturtypen trädlösa eller av naturen trädfattiga sanddyner tillämpas 65—67 § i denna lag.

141 §

Förekomstplatser för arter enligt den upphävda lagen

På myndighetsbeslut som fattats med stöd av 47 § 2 och 3 mom. i den upphävda lagen och som gäller skydd av platser där det förekommer arter som kräver särskilt skydd tillämpas 77, 80 och 83 § i denna lag.

På de myndighetsbeslut som fattats med stöd av 47 § 5 mom. i den upphävda lagen och som gäller skydd av platser där arter förekommer tillämpas 79, 80 och 83 § i denna lag.

144 §

Tillämpning på naturskyddsprogram och naturskyddsbeslut som godkänts före ikraftträdandet av den upphävda lagen

Vad som i 47 § 4 mom., 53 § 2 mom. och 114 § föreskrivs om naturskyddsprogram tillämpas också på följande skyddsprogram och skyddsbeslut som statsrådet har godkänt före ikraftträdandet av den upphävda lagen:

- 1) det program för utvecklande av nationalparks- och naturparksnätet som godkändes den 24 februari 1978, samt senare kompletteringar,
- 2) det basprogram för myrskydd som godkändes den 19 april 1979 och den 26 mars 1981,
- 3) det program för skydd av fågelrika insjöar och havsvikar som godkändes den 3 juni 1981,
- 4) det lundskyddsprogram som godkändes den 13 april 1989,
- 5) det skyddsbeslut för Mickelsörarna som godkändes den 24 augusti 1989,
- 6) det strandskyddsprogram som godkändes den 20 december 1990,
- 7) det skyddsprogram för gamla skogar som godkändes den 27 juni 1996.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

Helsingfors den 27 juni 2025

Republikens President

Alexander Stubb

Kommun- och regionminister Anna-Kaisa Ikonen